

UNIVERZITA KARLOVA
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA SOCIÁLNÍ PRÁCE

Roxana Kubovská

Důležité aspekty trestu domácího vězení v ČR z pohledu probačních úředníků

Important Aspects of House Arrest in the Czech Republic from the Perspective of Probation Officers

Praha 2020

Vedoucí práce

doc. PhDr. Oldřich Matoušek

Poděkování

Děkuji doc. PhDr. Oldřichovi Matouškovi za rady a zpětnou vazbu, které mi poskytoval v průběhu vedení mé bakalářské práce. Také děkuji všem probačním úředníkům, kteří byli ochotní účastnit se mého výzkumu. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem vyučujícím, kteří mě prováděli studiem.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Abstrakt

Tato bakalářská práce pojednává o důležitých aspektech trestu domácího vězení v České republice. Teoretická část obnáší základní informace o tomto trestu a elektronickém monitoringu odsouzených. V praktické části byl proveden výzkum kvalitativními polostrukturovanými rozhovory s deseti probačními úředníky, kteří mají zkušenosti s agendou trestu domácího vězení. Výzkum zjišťuje pohled probačních úředníků na trest domácího vězení s využitím kontroly elektronického monitorovacího systému.

Klíčová slova

Trest domácího vězení, elektronický monitoring, probační úředník, alternativní tresty, Probační a mediační služba

Abstract

This bachelor thesis deals with important aspects of house arrest in the Czech Republic. The theoretical part contains basic information about this sentence and electronic monitoring of convicts. In the practical part qualitative semi-structured interviews were used with probation officers who have experience with the house arrest. The research looks at the views of officials on criminal prosecution with the control of the electronic monitoring system.

Key words

House arrest, Electronic monitoring, Probation officer, Alternative sanctions, Probation and mediation service

Obsah

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1. ZÁKLADNÍ POJMY	10
1.1. Trest a jeho účel	10
1.2. Alternativní trest.....	11
1.3. Probační a mediační služba.....	12
2. TREST DOMÁCÍHO VĚZENÍ	13
2.1. Obecně o trestu domácího vězení	13
2.2. Stručná historie.....	15
2.3. Ukotvení v právním systému	17
2.4. Role probačního úředníka	17
2.5. Výhody trestu domácího vězení.....	18
2.6. Nevýhody trestu domácího vězení.....	20
3. DALŠÍ UPLATNĚNÍ FORMY DOMÁCÍHO VĚZENÍ	23
3.1. Podmíněné propuštění	23
3.2. Přeměna trestu odnětí svobody	24
3.3. Přeměna obecně prospěšných prací	24
3.4. Přeměna peněžitého trestu.....	25
4. ELEKTRONICKÝ MONITOROVACÍ SYSTÉM	26
4.1. Situace před zavedením elektronického monitorovacího systému	26
4.2. Technické zajištění monitoringu	27
4.3. Monitoring v zahraničí	28
4.4. Současná situace v České republice	29
PRAKTICKÁ ČÁST	31
5. METODOLOGICKÝ ÚVOD	31
5.1. Cíle výzkumu	32
5.2. Otázky pro polostrukturovaný rozhovor	32
5.3. Výzkumný vzorek	33
5.4. Sběr a zpracování dat	33
6. ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	35
6.1. Změna trestu domácího vězení s využitím náramků.....	35
6.2. Výhody a nevýhody	36
6.4. Vztah ke klientovi a náplň práce	38
6.5. Stigmatizace	40

6.6. Rodinný život odsouzeného	41
6.7. Délka testu.....	44
6.8. Budoucnost trestu domácího vězení v České republice.....	45
6.9. Shrnutí.....	46
ZÁVEŘ	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49

ÚVOD

Trest domácího vězení prošel od svého zavedení do českého právního systému řadou změn, největší změnou bylo zavedení elektronického monitorovacího systému v roce 2018. Jedná se o druhý nejpřísnější trest po trestu odnětí svobody a je zároveň jedním z nejmladších trestů v České republice.

V první polovině své bakalářské práce se soustředím na základní informace o alternativních trestech, Probační a mediační službě ČR, která je s výkonem jakýchkoli alternativních trestů nenahraditelně spjata, následně už se věnuji samotnému trestu domácího vězení a jeho nejdůležitějším aspektům. V závěru se zaměřuji na elektronický monitoring odsouzených, na situaci před jeho zavedením i na velmi aktuální problematiku, se kterou se Česká republika potýká.

Elektronickému monitorovacímu systému je z velké části věnována i praktická část, ve které jsem pomocí kvalitativních polostrukturovaných rozhovorů s probačními úředníky, kteří mají s trestem domácího vězení dlouholetou zkušenost, zjišťovala, jak se na tento relativně nový alternativní trest dívají oni.

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretickou část své bakalářské práce začínám uvedením a vysvětlením základních pojmů. Zaměřuji se na definici toho, co je to trest a jaký plní v naší společnosti účel, co je to alternativní trest, jaké alternativní sankce se v České republice používají, na definici instituce Probační a mediační služby České republiky a toho, jakou funkci plní. Dále se už zabývám samotným trestem domácího vězení, za jakých podmínek se ukládá, jeho stručnou historií, jeho ukotvením v českém právním systému, popisuji, jakou roli při výkonu této alternativní sankce hraje probační úředník a na závěr se zabývám výhodami, které tato alternativní sankce bezesporu přináší a nevýhody, které naopak kritici trestu vytýkají.

V další kapitole se zabývám dalšími způsoby, jak se dá trest domácího vězení využívat a za jakých podmínek se uplatňuje při podmíněném propuštění, jako přeměna trestu odnětí svobody, či jako přeměna alternativního trestu obecně prospěšných prací a peněžitého trestu.

Závěr teoretické části je věnován elektronickému monitoringu odsouzeného, který byl sice uveden v provoz až na podzim roku 2018, ale už tvoří neodmyslitelnou součást trestu domácího vězení. Popisuji způsob, jakým probíhala kontrola výkonu trestu před zavedením náramků elektronického monitoringu, technologie, které jsou používány, pro srovnání se věnuji i tomu, jak se elektronický monitoring využívá v zahraničí. Poslední část je věnovaná velice aktuální situaci v České republice, která souvisí s problémy dodávání dalších náramků.

1. ZÁKLADNÍ POJMY

V této kapitole se zaměřím na základní pojmy, které je nezbytné vymezit pro účely mé bakalářské práce – trest a jeho účel, definici alternativní sankce a činnost Probační a mediační služby České republiky.

1.1. Trest a jeho účel

Ve své bakalářské práci se zabývám tresty, které jsou ukládány v rámci trestního práva. Podle Lata (2007) existuje mnoho různých definic toho, co znamená trest, dá se ale obecně říct, že jejich společným znakem je, že jde o určitou újmu, která se ukládá člověku, který porušil platnou právní normu.

Uložený trest by měl plnit vždy dvě funkce. Funkci represivní a preventivní. Smyslem trestu je tedy chránit společnost před nežádoucími chováními a zároveň vést pachatele k řádnému životu (Zdražilová, 2012).

Jan Lata (2007) definuje smysl trestu o něco podrobněji ve vztahu ke společnosti, pachateli a poškozenému. Ve vztahu ke společnosti může trest odradit budoucí potenciální pachatele a zároveň upevňuje hodnoty společenského řádu. Pachateli se trestem zabrání v pokračování páchaní trestné činnosti, odstraší ho v budoucnosti a v nejlepším případě ho i napraví. Poškozený má díky uloženému trestu pocit, že se zločin společností odsuzuje a že je chráněn ze strany státu.

Trestní zákoník definuje trestný čin jako protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Trestní činy se dělí na přečiny a zločiny, za přečin se považuje nedbalostní trestní čin a úmyslný, na něž je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí do pěti let. Za zločin je považován každý trestní čin, který podle trestního práva není přečin. (§ 13 a § 14 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

Podle platného trestního zákoníku České republiky může soud ukládat následující sankce: odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, propadnutí majetku nebo věci, peněžitý trest, zákaz činnosti, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné

společenské akce, ztrátu čestných titulů, vyznamenání nebo vojenské hodnosti, a vyhoštění (§ 52 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

Přijetím výše zmíněného trestního zákoníku byly v právním systému zakotveny nové alternativní tresty (trest domácího vězení a zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce) a stávající byly pozměněny tak, aby mohly být používány častěji a zároveň efektivněji (A: Strémy, 2015).

1.2. Alternativní trest

Alternativními tresty se rozumí všechny sankce, které nejsou spojeny s odnětím svobody a zároveň nejdou uložit souběžně s ním. České trestní právo řadí mezi alternativní sankce trest domácího vězení, trest obecně prospěšných prací, peněžitý trest (za určitých podmínek) a podmíněné odsouzení včetně podmíněného odsouzení s dohledem. Kromě trestu odnětí svobody a výjimečného trestu se mezi alternativní tresty neřadí ani ztráta čestných titulů nebo vyznamenání, ani trest ztráty vojenské hodnosti, protože tyto tresty lze uložit pouze, pokud je pachatel zároveň odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2017).

Vězeňské prostředí má na pachatele i na jeho budoucnost velmi negativní vliv, tomuto nežádoucímu působení, které může být pozorováno u dlouhých ale i krátkých pobytů, se říká *prizonizace* (Matoušek, 2011).

Vykonávání alternativních sankcí zajišťuje v České republice Probační a mediační služba, která při výkonu dává důraz na efektivitu a důstojnost. Veškeré její činnosti jsou poskytovány bezplatně (Probační a mediační služba České republiky, 2002). Probační a mediační služba se zároveň snaží o vytváření vhodných podmínek pro ukládání alternativních sankcí (Zdražilová, 2007).

1.3. Probační a mediační služba

Probační a mediační služba České republiky vznikla 1. ledna 2001, kdy vstoupil v účinnost stejnojmenný zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. Služba vznikla, aby snižovala počet lidí ve vězeních, předcházela páchání trestné činnosti a recidivě a aby motivovala pachatele k řádnému životu a napravení škod, které napáchal spáchaným trestným činem (Štern, Ouředníčková, Doubravová, 2010).

Probační a mediační služba (PMS) je státním orgánem, který spadá pod Ministerstvo spravedlnosti, v čele služby stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti. Pod ředitelstvím se nachází jednotlivá střediska PMS. Veškerou práci probační a mediační služby odvádí probační úředníci a probační asistenti (Žatecká, 2007). PMS vykonává mediační a probační činnosti. Mediací se rozumí mimosoudní zprostředkování řešení, přičemž je nutný dobrovolný souhlas a účast všech zúčastněných, probace obsahuje prvky sociální kontroly a na rozdíl od mediace nevyžaduje souhlas pachatele (Matoušek, 2011).

Podle Zdražilové (2007) by probační úředníci měli vždy při práci se svými klienty dbát na zachování jejich důstojnosti, dodržovat základní lidská práva klientů a vždy postupovat podle platných právních norem České republiky.

V současné době existuje v České republice 77 středisek probační a mediační služby. Služba je multidisciplinárním nástrojem v systému trestní justice, spojuje totiž principy sociální práce a trestního práva (Probační a mediační služba České republiky, 2002).

2. TREST DOMÁCÍHO VĚZENÍ

2.1. Obecně o trestu domácího vězení

Trest domácího vězení tvoří alternativní sankci k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, je zároveň nejpřísnějším alternativním trestem. Je určený pro pachatele, kterým vzhledem k závažnosti spáchaného trestního činu není nutné uložit trest odnětí svobody. Odsouzený nadále dochází do svého zaměstnání a není omezen v čerpání zdravotní péče ani v duchovním rozvoji ve dnech pracovního volna. Odsouzený musí podepsat písemný slib, že se ve dnech pracovního klidu bude zdržovat pouze ve svém obydlí a v pracovní dny mezi 20:00 až 5:00 (může se lišit vzhledem k poměrům odsouzeného). Trest je ukládán na dobu maximálně dvou let, pachatelům, kteří jsou starší patnácti let (Čadová, 2010).

V případě, že pachatel neposkytne písemný slib, že nebude v soudem stanovené době opouštět své obydlí, nemůže být trest domácího vězení uložen. Pokud je tedy pachatel proti uložení trestu domácího vězení, stačí, když jednoduše nepodepíše zmíněný písemný slib (Ščerba, 2009).

Tento alternativní trest lze uložit pachateli pouze v případě, že spáchal nedbalostní trestní čin nebo v případě spáchání úmyslného trestného činu, u něhož horní hranice sazby trestu odnětí svobody nepřekračuje dobu pěti let (Ščerba, 2014). Tento trest by měl být ukládán osobám, kterým je nutno vzhledem ke všem okolnostem omezit svobodu, ale zároveň vzhledem k osobnosti a rodinným poměrům pachatele není nutný bezpodmínečný trest odnětí svobody (Hořák, 2005).

Podle Čadové (2010) záleží úspěšnost této alternativní sankce na spáchaném trestném činu, motivaci a osobnostním poměrům pachatele a na skutečnosti, zda se obává trestu odnětí svobody. Trest domácího vězení je nejčastěji ukládán mužům, ve většině případů za krádeže, řízení pod vlivem návykových látek či přechovávání drog.

Soud může pachateli souběžně s trestem domácího vězení uložit přiměřené omezení nebo přiměřené povinnosti, směřující k vedení řádného života. Zpravidla pachateli rovněž uloží, aby uhradil vzniklou škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu (§ 60 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

V případě, že jde o pachatele, který se věkem blíží k mladistvým, může soud samostatně nebo vedle přiměřených povinností a omezení uložit i výchovná opatření, které jsou blíže

definovány v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže. (§ 60 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

Soud má pravomoc v případě nutnosti začátek výkonu trestu domácího vězení odložit, přerušit jeho výkon, změnit hodiny, ve kterých se odsouzený musí zdržovat v místě svého obydlí (například při změně zaměstnání), či místo jeho výkonu, v případě, že odsouzený v průběhu výkonu mění místo svého bydliště. Všechny tyto změny probíhají ve spolupráci s Probační a mediační službou České republiky (Čadová, 2010).

Odsouzený k trestu domácího vězení se musí v době, kterou určil soud nacházet za dveřmi svého bytu, nikoli u sousedů, na chodbě či ve sklepě. Musí se dostavovat na domluvené konzultace s probačním úředníkem do příslušného střediska Probační a mediační služby, je odpovědný za možnost navázání kontaktu v době domácího vězení (musí mít funkční telefon a zvonek), všechny plánované nepřítomnosti musí předem ohlašovat probačnímu úředníkovi. Pokud by se odsouzený dostal do takové situace, kdy musí kvůli nepředvídatelným životním událostem opustit místo vykonávaného trestu, musí tuto skutečnost oznámit bezprostředně poté. Jakoukoli nepřítomnost musí odsouzený doložit písemně příslušnému probačnímu úředníkovi (Čadová, 2010).

Odsouzený pachatel má povinnost hradit část výdajů, které jsou spojeny s výkonem trestu. Výši těchto nákladů upravuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti. Denní sazba těchto nákladů činí od 1. ledna 2010 50 Kč za každý kalendářní den, ve kterém byl, byť jen z části vykonáván trest domácího vězení (Vyhláška č. 458/2009 Sb.).

Za kontrolu výkonu trestu domácího vězení je zodpovědná Probační a mediační služba České republiky, která může využít jeden ze dvou způsobů kontroly – prostřednictvím náhodných kontrol vykonávaných probačním úředníkem v době, kdy má odsouzený povinnost zdržovat se v místě bydliště – odsouzený má vždy povinnost poskytovat pracovníkovi součinnost. Druhým způsobem je elektronický monitorovací systém, který umožňuje sledovat pohyb odsouzeného (Ščerba, 2014).

Trestní zákoník definuje ještě další možnosti uplatnění trestu domácího vězení. Dá se využít při podmíněném propuštění a jako přeměna trestu odnětí svobody, obecně prospěšných prací

či peněžitého trestu. (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2019). Podrobněji budu o těchto uplatněních mluvit ve třetí kapitole.

Soud může přeměnit trest domácího vězení na trest odnětí svobody v případě, že se odsouzený vyhýbá nástupu výkonu trestu, závažně porušuje sjednané podmínky nebo jinak maří výkon trestu. V případě přeměny trestu se každý i jen započatý den nevykonaného trestu domácího vězení mění na jeden den odnětí svobody (§ 61 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

Podle Ščerby (2014) nevýhoda ovšem tkví v tom, že samotné porušení podmínek trestu domácího vězení ještě neznamená přerušení jeho výkonu. Odsouzený je i v případě hrubého porušení podmínek povinen vykonávat trest dále, z hlediska přeměny na trest odnětí svobody není totiž klíčový moment, kdy odsouzený porušil podmínky, ale chvíle, kdy soud rozhodne o přeměně. V případě, že odsouzený vykonává trest domácího vězení v rozsahu jednoho roku, předem ví, že pokud poruší i několikrát podmínky jemu uložené, nehrozí mu dlouhodobé odnětí svobody, protože soud nerozhodne o přeměně trestu neprodleně po porušení povinností. Toto je jeden z důvodů, proč zejména kratší trest domácího vězení nebývá přeměňován často na trest odnětí svobody.

2.2. Stručná historie

Povinnost osoby zdržovat se v místě svého obydlí se objevuje napříč historií. Za své názory vykonával trest domácího vězení například Galileo Galilei, Napoleon Bonaparte, na území Československa byl použit například v případě kardinála Josefa Berana. V dávné historii byl trest nejčastěji využíván k izolaci pro politické názory či pro osoby, které bylo netaktické uzavřít do vězení (Čadová, 2010).

Trest domácího vězení, tak jak ho známe v současnosti, má svůj původ ve Spojených státech amerických, kde se tato sankce začala užívat v osmdesátých letech minulého století (Ščerba, 2014).

Nápad elektronického monitorovacího systému je připisován bratrům Schwitzgebelovým z USA. Patent na jejich přístroj byl udělen roku 1964. Další rozvíjení systému bylo ale

přerušeno kvůli obavám z nepřiměřeného zasahování do života odsouzených osob a kvůli technickým komplikacím (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2014).

První tresty domácího vězení kontrolované elektronickým způsobem byly uloženy roku 1983, důležitou roli přitom sehrál soudce z Nového Mexika, který využívání tohoto trestu inicioval. Vzhledem k přeplněným věznicím se technologie monitorující pohyb odsouzených velice rychle rozvíjely a monitoring byl zaveden do právních systémů většiny států. Koncem osmdesátých let už bylo takto monitorováno přes deset tisíc odsouzených (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2017).

Tato metoda se rychle rozšířila i v Kanadě a Austrálii, v polovině devadesátých let se metoda dostává do Evropy, konkrétně do částí Velké Británie, Švédska, Nizozemska a Belgie (B: Strémy, 2015). Jako první byly tyto technologie použity v Anglii a Walesu, a to již v roce 1989 (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020).

Ačkoli byl trest domácího vězení zaveden do českého právního řádu až s novým trestním zákoníkem v roce 2010, není pravda, že by šlo o trest zcela nový. Trest domácího vězení znal zákon č. 117 z roku 1852, ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, který byl účinný až do roku 1950. Stejně jako dnes se odsouzený zavázal slibem, že neopustí místo svého obydlí. V některých případech byla ale na rozdíl od současnosti před dveře jeho obydlí postavena stráž (A: Strémy, 2015).

Projektové studie se poté koncem devadesátých let objevují i v České republice. Pilotní projekt náramků elektronického monitorovacího systému byl v České republice zahájen Probační a mediační službou již v červenci roku 2012. Projekt, do kterého bylo zapojeno celkem 47 osob (z toho 43 odsouzených k trestu domácího vězení), byl vyhodnocen jako úspěšný (B: Strémy, 2015).

Elektronický monitorovací systém byl zprovozněn až 21. září 2018, kdy bylo v provozu 45 náramků (Tiskové oddělení Ministerstva spravedlnosti ČR, 2018).

2.3. Ukotvení v právním systému

Trest domácího vězení je ukotven v českém právním systému v několika předpisech různé váhy. Ukládání a vykonávání trestu domácího vězení jsou upraveny § 60 a § 61 v trestním zákoníku zákona č. 40/2009 Sb. (§ 60 a § 61 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník). Tento trestní zákoník byl upraven novelou trestního zákoníku, který nabyl účinnosti v roce 2011 – zákonem č. 330/2011 Sb. (zákon č. 330/2011 Sb.).

Uložení trestu osobě, která ještě nedovršila osmnáctý rok života, upravuje § 26 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže (§ 26 zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže).

Tento alternativní trest je nadále upraven vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení (vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení).

2.4. Role probačního úředníka

Podle zákona o Probační a mediační službě, který vstoupil v účinnost roku 2001, musí být probačním úředníkem osoba, která je bezúhonná, svéprávná, musí mít ukončené magisterské vysokoškolské studium v oblasti společenských věd a splněnou odbornou zkoušku (zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě).

Aby byl výkon trestu domácího vězení co nejúspěšnější, je nesmírně důležité, aby role Probační a mediační služby nebyla omezena pouze na kontrolní činnost. Probační úředník hraje důležitou roli ve všech fázích trestního řízení. Vykonává průběžné šetření, projednává s pachatelem všechny podmínky pro nařízení trestu a až následně se zabývá kontrolou jeho řádného výkonu (Čadová, 2010).

Soud může před samotným rozhodnutím o uložení trestu domácího vězení využít tzv. institut předběžného šetření, provádí se pouze v případech, kdy jsou splněny podmínky pro uložení této alternativní sankce, předběžné šetření provádí probační úředník ve spolupráci s pachatelem. Probační úředník navštíví pachatele v místě jeho bydliště, aby zjistil bytovou situaci, sociální poměry a další okolnosti, které by mohly být pro rozhodnutí soudu důležité.

Probační úředník může také na základě výsledků předběžného šetření navrhnout soudu uložení přiměřených povinností či omezení (Probační a mediační služba ČR, 2020).

Poté co soud pravomocně rozhodne o uložení trestu domácího vězení je úkolem probačního úředníka, aby odsouzenému poskytl všechny informace a pomohl mu zařídit všechny osobní a rodinné záležitosti, aby nemuselo dojít k odložení zahájení výkonu trestu a aby jeho výkon mohl probíhat bez komplikací (Čadová, 2010).

Jak už bylo zmíněno výše, Probační a mediační služba je odpovědná za kontrolu řádného výkonu trestu. Probační úředník ale zároveň na odsouzeného působí, aby vedl řádný život bez páchání trestné činnosti, dohlíží, zda plní soudem uložené povinnosti a omezení, poskytuje odsouzenému odborné poradenství a zároveň je v kontaktu s rodinou odsouzeného či dalšími spolubydlícími, kteří s pachatelem sdílejí obydlí, ve kterém se musí v určeném čase zdržovat (Probační a mediační služba ČR, 2020).

2.5. Výhody trestu domácího vězení

Jako s každým trestem, i se sankcí domácího vězení se vážou určité výhody a nevýhody. V této podkapitole analyzuji výhody, které se s touto alternativní sankcí pojí, a v následující podkapitole nevýhody, které trestu domácímu vězení vyčítají kritici.

Velkou výhodou tohoto alternativního trestu je beze sporu fakt, že vyjde stát levněji v porovnání s pobytem odsouzeného ve vězení. S užitím elektronického monitorovacího systému výdaje sice stoupnou, ale zdaleka nepřekročí náklady spojené s odnětím svobody (Petersilia, 1988).

V České republice se denní náklady výkonu trestu domácího vězení pohybují mezi 120–150 Kč za den, přičemž je odsouzený povinen hradit 50 Kč za každý den sám. Denní náklady na jednoho vězně odsouzeného ve vězení jsou až desetkrát vyšší (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2018). Podle tehdejšího ministra spravedlnosti Jana Kněžínska činí denní náklady na pobyt jednoho odsouzeného ve vězení 1 100 Kč (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2018).

Úzce spojená s touto výhodou je skutečnost, že tato alternativní sankce alespoň částečně snižuje počet lidí ve věznicích, což bývá vzhledem k problematice přeplněných věznic klíčová výhoda všech alternativních trestů (Kawamura, 1998).

Odsouzený ve výkonu trestu domácího vězení neztrácí kontakt ani se svojí rodinou ani se svými přáteli a zůstává ve svém přirozeném prostředí, což pozitivně působí na jeho psychický stav. Zároveň setrvává ve svém zaměstnání, díky čemuž je větší pravděpodobnost, že bude schopen zaplatit spáchanou škodu, v případě, že nějakou způsobil (Probační a mediační služba České republiky, 2018).

Vzhledem k tomu, že odsouzený vykonává svůj trest na svobodě, vyhne se negativnímu vlivu, který je spojen s pobytem ve vězení. Snižují se tím pádem šance na možnou recidivu (Matoušek, 2011).

Podle Simony Stočesové (2011) se především při delším výkonu odnětí svobody odsouzený plně adaptuje na vězeňský režim, dá se říct, že se pachatel pasivně přizpůsobí novým podmínkám, které nemá moc ovlivnit. Toto nekonformní chování nejčastěji ústí v hádky a konflikty s pracovníky věznic či dalšími vězni. Postupem času ztrácejí pocit odpovědnosti za vlastní chování a rozhodnutí, což může vést až k neschopnosti propuštěného žít na svobodě.

Tento alternativní trest také pachateli umožňuje vyhnout se stigmatu, které je spojeno s pobytem ve vězení, což pozitivně působí nejen na jeho psychický stav, ale i na jeho postavení ve společnosti (DeLisi, Conis, 2013).

Trest domácího vězení může být také řešením pro osoby, kterým vzhledem k osobnostním poměrům nelze uložit obecně prospěšné práce (těhotné ženy, lidé se zdravotním postižením, senioři) a zároveň žádný mírnější alternativní trest (Navrátilová, 2009).

Další výhodou, kterou bych chtěla zmínit, je vztah mezi odsouzeným a probačním úředníkem. Po celou dobu výkonu trestu domácímu vězení je odsouzenému poskytováno odporné poradenství a pomoc, které má vést k vyřešení problémů klienta a zároveň jej mají vést k řádnému způsobu života (Probační a mediační služba České republiky, 2020).

Činnosti probačních úředníků směřují také k porozumění, proč k trestnému činu došlo a jaké faktory přitom na pachatele působily. Pomáhá mu posilovat pozitivní vztah ke svému prostředí, popřípadě mu pomáhá integrovat se do prostředí, které pro něj není škodlivé (Sotolář, 2000). Podle Hořáka (2005) tento trest zároveň umožňuje odsouzenému pachateli vstřípnit určité

dobré návyky a pomáhá mu si zvyknout na pravidelný denní režim na svobodě, nikoli ve vězeňském zařízení.

2.6. Nevýhody trestu domácího vězení

Ačkoli fakt, že odsouzený dále setrvává ve svém přirozeném prostředí je beze sporu výhodou, má i negativní aspekty, které stojí za to zmínit. Pro pachatelovy spolubydlící může jeho trest představovat velkou zátěž, především pokud žijí ve stísněných podmínkách a v případě, že se odsouzený naprostou většinu týdne musí zdržovat v místě bydliště (Van Zyl Smit, 2010).

Někteří kritici dále vidí problém v tom, že uložení trestu domácího vězení sice vyžaduje souhlas odsouzeného formou písemného slibu, ale už nevyžaduje souhlas rodinných příslušníků, popřípadě dalších spolubydlících, což může být v určitých případech v rozporu s nedotknutelností obydlí, které definuje Listina základních práv a svobod (Hulán, 2011). V Rakousku je nutný písemný souhlas všech spolubydlících starších čtrnácti let, že odsouzený může trest vykonávat v místě jejich obydlí (Neustart, 2017). Taková právní úprava v českém systému zatím chybí.

Podle Schlömera (1998) je ale možná viktimizace a zátěž rodinných příslušníků a dalších spolubydlících stejná jako v případě jiných alternativních trestů. Klíčová je podle autora práce probačních úředníků, kteří s odsouzeným flexibilně řeší problémy, které by mohly rodinné soužití komplikovat (například ztráta zaměstnání). Autor je jednoznačně názoru, že trest domácího vězení v porovnání s trestem odnětí svobody rodině spíše prospěje než naopak.

Další argument proti trestu domácího vězení jako alternativní sankci se opírá o tzv. *net-widening effect* – strach z toho, že by tento trest nebyl soudy primárně využíván jako alternativa k nepodmíněnému pobytu ve vězení ale jako alternativa k podmíněnému odsouzení (Hořák, 2005).

Dalším problémem trestu domácího vězení je skutečnost, že není soudy využíván v takové míře, v jaké by mohl být. Podle Navrátilové (2015) je tomu tak proto, že se soudci nesetkávají

s dostatečným množstvím vhodných adeptů pro tento trest. Dle soudců musí jít o člověka se stabilním a zachovalým zázemím a zároveň člověka, který má stálé zaměstnání.

Od roku 2010, kdy vstoupil v platnost nový trestní zákoník, až do konce roku 2018 byl trest domácího vězení pravomocně uložen soudy pouze v 2071 případech (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020).

Podle Hässlera (2013) může nošení náramku elektronického monitorovacího systému být pro odsouzeného stigmatizující, či dokonce zdrojem pocitu nespravedlnosti, protože ne všichni ve výkonu trestu domácího vězení ho musí nosit. Nošení náramku nejenže představuje stigma, ale i jisté nepohodlí a omezení v běžném životě, může docházet až k drobným poraněním pocházejícím z jeho dlouhodobého nošení. Hořák dále zmiňuje, že se sledování odsouzeného může negativně odrážet na jeho sebeúctě, zdůrazňuje ale, že při zvažování takovýchto nevýhod tohoto trestu se nesmí zapomínat, že se stále jedná o trest, který takto odsouzený také musí vnímat, aby plnil svůj účel. Podle Hořáka (2005) má jakýkoli trest vliv na odsouzeného a jeho blízké okolí.

Podle některých kritiků vyvíjí trest domácího vězení na odsouzeného příliš velký psychický nátlak, větší než klasické odnětí svobody, protože pachatel je v nepřetržitém pokušení trest porušit. Ačkoli je trest domácího vězení v hierarchii přísnosti až po trestu odnětí svobody, ze studie, která byla prováděna v zemích, kde se tato alternativní sankce ukládá často, vyplynulo, že 15 % všech odsouzených vnímalo domácí vězení jako mnohem přísnější než pobyt ve vězení (Navrátilová, 2009).

Dalším bodem kritiky je fakt, že odsouzení k trestu domácího vězení nebrání pachateli v páchání dalších trestních činů. I když se jeví, že trest vykonává řádně, může se dopouštět protiprávních činů i během setrvávání ve svém obydlí, například domácího násilí či zneužívání dětí (DeLisi, Conis, 2013).

Jako poslední bodem kritiky bych chtěla uvést námitku, že trest domácího vězení porušuje princip rovnosti. Tuto sankci lze uložit pouze pachatelům, kteří jsou dobře sociálně integrovaní a zároveň disponují stabilním bydlením. Z tohoto důvodu nelze trest uložit například osobám bez domova (Navrátilová, 2009).

Z výše uvedených výhod a nevýhod lze vyvodit, že v případě kvalitní práce ze strany probační a mediační služby a zajištění efektivity pomocí náramků elektronického monitorovacího systému, jde o velmi dobrou alternativu k trestu odnětí svobody, protože klady převyšují zápory. Budoucnost této alternativní sankce ale závisí hlavně na úspěšnosti využívání elektronického monitoringu v příštích letech.

Jestli probační úředníci, kteří mají dlouholetou zkušenost s agendou trestu domácího vězení, vnímají podobné či dokonce stejné výhody a nevýhody, budu rozebírat v praktické části mé bakalářské práce.

3. DALŠÍ UPLATNĚNÍ FORMY DOMÁCÍHO VĚZENÍ

Trest domácího vězení se podle českého právního systému dá využít i při podmíněném propuštění nebo jako přeměna jiných trestů. V této kapitole se těmto případům a podmínkách, kdy mohou nastat, věnuji podrobněji.

3.1. Podmíněné propuštění

Při podmíněném propuštění se neukládá trest domácího vězení jako takový, ale jeho prvky mohou být uloženy společně s ním. Podle trestního zákoníku má každý odsouzený v České republice právo na požádání o podmíněné propuštění v případě, že vykonal již alespoň polovinu trestu odnětí svobody. Výjimku tvoří odsouzení, kteří jsou obzvláště nebezpeční, recidivisté či pachatelé, kteří byli odsouzeni k výjimečnému trestu – ti mají právo na podání žádosti až po vykonání dvou třetin svého trestu. V případě, že se k žádosti o podmíněné propuštění připojí sám ředitel věznice, může podmíněné propuštění nastat i dříve než po uplynutí poloviny trestu (Matoušková, 2010).

Pachatel je propuštěn na svobodu v rámci podmíněného propuštění na základě písemného slibu, že bude na svobodě vést řádný život bez páčání další protiprávní činnosti. V případě, že součástí propuštění jsou nějaká omezení a plnění určitých povinností musí se pachatel zavázat i k tomu (Probační a mediační služba ČR, 2020).

Soud v rámci podmíněného propuštění stanovuje tzv. zkušební dobu (za přečin až na tři roky, za zločin minimálně na jeden rok, maximálně až na sedm let). Zkušební doba začíná dnem, kdy je odsouzený propuštěn z vězení na svobodu. Soud může pachateli uložit povinnost zdržovat se ve stanovené části zkušební doby v určené době ve svém obydlí nebo jeho části (§ 89 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

Ačkoli trestní zákon tento způsob využití domácího vězení jasně definuje, v praxi se velmi často nepoužívá. Podle statistik Probační a mediační služby České republiky bylo podmíněné propuštění s domácím vězením využito jen v devadesáti případech během let 2010 až 2018 (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020).

3.2. Přeměna trestu odnětí svobody

Po vykonání poloviny trestu odnětí svobody může soud přeměnit tento trest v trest domácího vězení v případě, že pachatel ve věznici vykazuje zlepšení svého chování a dá se očekávat, že bude i na svobodě vést řádný život bez páchaní trestní činnosti. Každý den nevykonaného trestu odnětí svobody se přemění na jeden den domácího vězení. V tomto případě se soud nemusí řídit nejvyšší možnou výměrou, v jaké je možné ukládat trest domácího vězení (§ 57 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

3.3. Přeměna obecně prospěšných prací

Trest obecně prospěšných prací je vedle trestu domácího vězení další alternativní sankcí, která má ale specifikum v tom, že v případě, že odsouzený během výkonu trestu vede spořádaný život, plní všechna omezení a povinnosti nařízená soudem, není mu po výkonu trestu zapsán žádný zápis do trestního rejstříku. To pachateli umožňuje pokračovat ve svém životě bez stigmatizujícího zápisu v trestním rejstříku. V případě, že trest nevykoná, či jinak poruší, je mu trest obecně prospěšných prací převeden na trest jiný a zápis v trestním rejstříku vzniká (Talandová, 2010).

Trest obecně prospěšných prací je možné uložit pachateli, který spáchal přečin, jestliže je vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu tento alternativní trest adekvátním potrestáním. Tato alternativní sankce spočívá ve vykonání prospěšné práce v předem určeném rozsahu, a to ve svém volném čase, osobně a bezplatně. Trest může být uložen na 50 až 300 hodin, odsouzený má rok času na to, aby jej odpracoval (§ 62 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

Podle Probační a mediační služby ČR (2020) jsou obecně prospěšné práce nejčastěji využívanou alternativní sankcí v České republice.

Pokud odsouzený během výkonu tohoto trestu nevede řádný život, nezačne trest vykonávat, či jiným způsobem maří výkon obecně prospěšných prací, může soud přeměnit zbytek trestu v trest domácího vězení. V tomto případě se každá hodina nevykonaného trestu převede na jeden den domácího vězení (§ 65 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

3.4. Přeměna peněžitého trestu

Pokud je peněžitý trest uložen samostatně, jedná se o alternativní trest, často se ukládá ale i souběžně s trestem odnětí svobody. Samostatně může být užit pouze v případě, že vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu není nutné ukládat pachateli další, přísnější trest (Šámal, 2018).

V případě, že pachatel v předem stanovené lhůtě peněžitý trest nevykoná, může jej soud přeměnit i v trest domácího vězení (§ 69 zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník).

4. ELEKTRONICKÝ MONITOROVACÍ SYSTÉM

Poslední kapitola teoretické části mé bakalářské práce je věnována elektronickému monitorovacímu systému, který zásadně změnil fungování trestu domácího vězení v České republice.

Elektronický monitorovací systém se dá podle Strémyho (2018) definovat jako činnost, která pomocí technologie slouží ke kontrole soudem uložených zákazů, povinností či omezení.

4.1. Situace před zavedením elektronického monitorovacího systému

Před zavedením náramků elektronického monitorovacího systému, které jsou schopné nepřetržitě sledovat pohyb odsouzeného, probíhala kontrola řádného výkonu trestu domácího vězení skrze namátkové kontroly probačních úředníků, které se konaly v době, kdy měl odsouzený podle podmínek soudního rozhodnutí povinnost zdržovat se v místě svého obydlí (Čadová, 2010).

Podle Ščerby (2014) byl tento osobní způsob kontroly zároveň jeden z důvodů, proč ho soudy v minulosti neukládaly v mnoha případech. Možnosti Probační a mediační služby jsou limitované relativně nízkým počtem probačních úředníků, a kontroly mohly vždy pokrývat jen velice malý úryvek času, kdy se odsouzený měl povinnost zdržovat v místě svého bydliště. Tento způsob kontroly se některým soudcům jevil jako velice neefektivní, protože pravděpodobnost, že probační úředník zjistí případné porušování soudem stanovených podmínek, byla velice nízká.

Aby mohl být využit plný potenciál trestu domácího vězení, bylo zapotřebí zavést efektivní monitorovací systém (A: Strémy, 2015). Ten byl zprovozněn 21. září 2018, kdy bylo v provozu 45 náramků (Tiskové oddělení Ministerstva spravedlnosti ČR, 2018).

4.2. Technické zajištění monitoringu

Zakázku na dodavatele náramků elektronického monitoringu vyhrála izraelská společnost SuperCom, která zároveň zajistila potřebné vybavení, software, spuštění provozu a zaškolení probačních úředníků. V první fázi dodávky se jednalo o 280 náramků za 15,6 milionu korun (Paseková, 2019).

Stejná firma v uplynulém roce zahájila celostátní projekt monitoringu v Estonsku (SuperCom Ltd 2019) a stejně jako v České republice vyhrála zakázku na elektronické monitorování ve Švédsku (Mayhew, 2019).

Probační úředník nasadí na libovolný kotník odsouzenému k trestu domácího vězení takzvaný náramek BLUtag INT, který obsahuje dvě monitorovací technologie – GPS a RF+RFID. Zároveň s aplikací náramku se umístí základová stanice v místě, ve kterém se musí odsouzený zdržovat. Tato základna vysílá radiofrekvenční signál, který náramek na kotníku odsouzeného přijímá. Ve volném prostoru určuje náramek polohu monitorované osoby pomocí GPS technologie. Když se odsouzený nachází v dosahu základové stanice, je využívána RF+RFID technologie – náramek zaznamená skutečnost, že je monitorovaná osoba v blízkosti základové stanice a odesílá danou informaci do systému střediska Ministerstva spravedlnosti pomocí datového přenosu (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020).

V případě, že se monitorovaná osoba v době, kdy má soudem uloženou povinnost zdržovat se v místě svého bydliště, nenachází v dosahu radiových vln či v tomto čase opustí místo svého obydli, upozorní systém operačního pracovníka na porušení povinnosti. Tuto informaci zároveň dostane i probační úředník, který je zodpovědný za řádné plnění a kontrolu výkonu domácího vězení (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020).

Hmotnost jednoho náramku je 170 gramů, je vodotěsný, odolný proti prachu, obsahuje zvukový alarm a vibrace. Součástí je také alkohol tester, který umí zjišťovat hladinu alkoholu v krvi, odsouzený si na výzvu musí sám provést test alkoholu a přístroj ho přitom vyfotografuje, aby nemohlo dojít k záměně. Pokud se k výkonu trestu domácího vězení tedy váže zákaz požívání alkoholických nápojů, umožňuje technologie tuto povinnost snadno kontrolovat. Testy se mohou provést namátkově či podle daného harmonogramu, přesnost měření je od hladiny 0,2 promile (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2018).

4.3. Monitoring v zahraničí

Ve Spojených státech amerických, kde je systém elektronického monitoringu bezesporu nejrozvinutější, se rozlišuje mezi pasivním monitoringem (programmed contact system) a aktivním (continuous signal system). Pasivní způsob spočívá v náhodných telefonických kontrolách, které zkontrolují, zda se odsouzený nachází na místě, na kterém se podle rozhodnutí soudu musí zdržovat. Tento způsob, kterému se také říká monitoring první generace, neumožňuje odsouzeného lokalizovat. Aktivní způsob neboli monitoring druhé generace umožňuje nepřetržitou kontrolu 24 hodin denně (A: Strémy, 2015).

V Evropě je elektronický monitorovací systém využíván v mnoha zemích různými způsoby. V některých zemích představuje monitoring samostatný druh trestu, v některých je součástí jiného alternativního trestu či podmíněného odsouzení, někde souží i jako nahrazení pobytu ve vazbě. Může sloužit i jako kontrola vězňů v případech, kdy jim je dovoleno věznici opustit (práce, propustky). Evropské země využívají radiofrekvenční technologie spojené s GPS technologií, někde bývá monitoring doplněn hlasovou verifikací (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020).

V Anglii a Walesu je v současnosti využíván hlavně pasivní způsob monitoringu, a to hlavně k prosazování zákazu vycházení, podmínka kauce, formě podmíněného propuštění a jako součást domácího zadržování. Aktivní monitoring je využit jen v několika velmi rizikových případech (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020).

Na Slovensku se trest domácího vězení dostal do právního systému o pár let dříve než v České republice, a to již v roce 2006. Kontrolu pomocí náramků elektronického monitoringu zavedli už v roce 2016 (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2016). Po třech letech ale stále nebyl využíván plný potenciál elektronického monitoringu, současný ministr spravedlnosti Gábor Gál se v minulém roce rozhodl vytvořit pracovní skupinu, která pracuje na zefektivnění elektronického monitoringu (Hopková, 2019).

V Rakousku se domácí vězení používá jako zkrácení trestu odnětí svobody tzv. backdoor varianta či jako náhrada odnětí svobody — tzv. frontdoor varianta. Elektronicky monitorované

domácí vězení bylo do rakouského právního systému zavedeno roku 2010, k uložení tohoto trestu je nutné, aby osoba splnila mnoho kritérií, bez kterých trest uložit nelze. Začátkem roku 2019 bylo ve výkonu elektronicky monitorovaného trestu domácího vězení 363 osob, což činilo 3,88 % všech vězňů (Die österreichische Justiz, 2019).

4.4. Současná situace v České republice

V době psaní mé bakalářské práce se zavádění trestu domácího vězení potýká s nepředvídatelným problémem spojeným s dodavatelem elektronických náramků společnosti SuperCom. V lednu letošního roku tato izraelská firma, která má smlouvu až do roku 2024, totiž nedodala 120 elektronických náramků, které byly Probační a mediační službou objednány a dodány měly být podle platné smlouvy mezi PMS a společností Supercom už v říjnu minulého roku (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020).

Firma má sice náramky připravené k odeslání, viceprezident společnosti Barak Trabelski ale požaduje dodatek ke stávající smlouvě, protože nyní je pro SuperCom zakázka ztrátová (Hlaváčová, 2020).

Dodavatel SuperCom touto skutečností porušuje smluvní podmínky, Probační a mediační služba by eventuálně mohla být nucena k odstoupení od smlouvy, aby se ochránily zájmy státu, v tomto případě by ale byla vyhlášena nová veřejná soutěž o zakázku náramků elektronického monitoringu, což je časově velmi náročné. Vybrat firmu SuperCom trvalo státu osm let (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020).

Probační a mediační služba již přijala opatření, aby mohl elektronický monitorovací systém (EMS) fungovat bez přerušení, ředitelka PMS Andrea Matoušková uvedla:

„Přesto i tak hrozí, že provoz EMS bude muset být na přechodnou dobu omezen a po určitý čas bude doplněn namátkovými kontrolami probačních úředníků“ (Seznam zprávy, 2020).

Současná ministryně spravedlnosti Marie Benešová se obává, že kvůli těmto komplikacím může široká veřejnost ztratit důvěru v trest domácího vězení pomocí elektronického monitoringu (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2020). Problémy s dodavatelem by také mohly

ovlivnit ochotu soudců ukládat tento alternativní trest, protože se mnohým kontrola skrze namátkové návštěvy probačních úředníků jeví jako nedostatečná, a proto nebyl v minulých letech tolik využíván (Ščerba, 2014).

Rychlé a úspěšné vyřešení problému s dodavatelem SuperCom je klíčové pro trest domácího vězení v příštích letech.

PRAKTICKÁ ČÁST

Pátá a šestá kapitola mé bakalářské práce představují empirické šetření. V této kapitole popíšu mnou zvolenou metodu výzkumu, cíle mého šetření, výzkumné otázky, výzkumný soubor, sběr a zpracování získaných dat, v poslední kapitole se zabývám analýzou a vyhodnocením dat.

5. METODOLOGICKÝ ÚVOD

K provedení svého empirického šetření jsem zvolila kvalitativní metodu výzkumu. Podle Hendla (2008) je hlavním úkolem kvalitativního výzkumu vysvětlit, jak lidé v určitém prostředí vnímají to, co se děje a proč se chovají určitým způsobem. Výzkumník, který v kvalitativním výzkumu figuruje jako hlavní nástroj, se snaží získat integrovaný a ucelený pohled na předmět výzkumu.

Pro své empirické šetření jsem zvolila často využívanou metodu interview neboli rozhovor, který je podle Miovského (2006) výzkumníkem moderovaný a zároveň prováděn za účelem určitého výzkumu.

S respondenty jsem vedla polostrukturované rozhovory s otevřenými otázkami. Tuto metodu jsem zvolila, protože podle Hendla (2008) je tento typ rozhovoru vhodný v případě, že interview nemáme možnost opakovat a zároveň nedisponujeme časem, který bychom mohli respondentovi věnovat.

V mém případě jsem ho zvolila, protože probační úředníci jsou časově velice vytížení a nebylo by v jejich možnostech věnovat mému výzkumu více času.

Pro polostrukturované interview jsem se rozhodla, protože jsem se v průběhu rozhovoru chtěla dotazovaných ptát na doplňující otázky, popřípadě si ujasnit, jestli chápu správně jejich tvrzení. Podle Miovského (2006) tvoří polostrukturované interview takřka dokonalý nástroj kvalitativního výzkumu, protože řeší mnoho výhod nestrukturovaného i zcela strukturovaného rozhovoru, je to zároveň nejčastěji využívaná metoda. Nevýhod podle autora tato metoda výzkumu mnoho nemá, u doplňujících otázek je pouze nutné dbát na to, aby se tazatel stále držel tématu a předmětu výzkumu.

Otázky, které jsem pro své šetření zvolila a které jsem následně pokládala probačním úředníkům, jsou vypsané níže v podkapitole výzkumné otázky.

5.1. Cíle výzkumu

Cílem mého empirického šetření je zjistit pohled probačních úředníků na trest domácího vězení s využitím kontroly elektronického monitorovacího systému. Jako svou hlavní výzkumnou otázku jsem zvolila:

Jaký vnímáte rozdíl mezi trestem domácího vězení s využitím náramků elektronického monitorovacího systému a bez jejich využití?

Abych pronikla do problematiky hlouběji, ptala jsem se samozřejmě na další otázky, které jsou všechny spojené s využíváním náramků elektronického monitorovacího systému v praxi.

5.2. Otázky pro polostrukturovaný rozhovor

S hlavní výzkumnou otázkou, kterou jsem již zmínila, jsou pak spjaty další podotázky, které mi umožnily do pohledu probačních úředníků na trest domácího vězení hlouběji proniknout.

Jaké vnímáte výhody elektronického monitorovacího systému?

Jaké nevýhody?

Změnilo používání náramků váš vztah ke klientům?

Jak se změnila náplň vaší práce s příchodem náramků?

Myslíte si, že je pro klienta náramek stigmatizující?

Jaké vnímáte dopady na rodinný život odsouzeného?

Myslíte si, že rodinný život odsouzeného ovlivňuje, zda nosí náramek, či nikoli? Popřípadě jak?

Jakou délku trestu domácího vězení vnímáte jako ideální? Jakou vnímáte nejvyšší únosnou hranici?

Jakou vidíte budoucnost trestu domácího vězení v České republice?

Podle této osnovy jsem vedla rozhovory s probačními úředníky, v průběhu jsem se ptala na doplňující a ujišťující otázky, ale díky osnově jsem se držela tématu mého výzkumu.

5.3. Výzkumný vzorek

Výzkumný soubor mého výzkumu tvořili probační pracovníci Probační a mediační služby České republiky. Respondenti byli vybráni metodologickým oddělením PMS ČR, které mi k výzkumu dalo povolení. Metodologické oddělení mi poskytlo kontakty na pracovníky, kteří mají dlouholetou praxi s klienty ve výkonu trestu domácího vězení. Probačních úředníků, se kterými jsem uskutečnila rozhovor, bylo celkem 10, mezi nimi 6 mužů a 4 ženy.

Všem respondentům byl sdělen účel výzkumu a všichni souhlasili s tím, že bude rozhovor nahrán. Všichni probační úředníci byli anonymizováni, nezmiňuji ani pozici či středisko, na kterém pracují, protože to pro účely mého výzkumu není podstatné a bylo by to proti anonymitě, kterou jsem respondentům slíbila.

5.4. Sběr a zpracování dat

Při kvalitativní metodě výzkumu se používají relativně málo standardizované metody. Data získaná v kvalitativním výzkumu se následně výzkumníkem analyzují a interpretují (Hendl, 2008).

Vzhledem k tomu, že se většina respondentů, se kterými jsem vedla rozhovor, nachází napříč republikou, zvolila jsem formu telefonního interview, v některých případech interview přes email, když to probační úředník upřednostnil. Tuto metodu jsem zvolila i vzhledem k omezenému pohybu osob na území České republiky, který trval v době, kdy jsem pracovala na praktické části mé bakalářské práce.

Uskutečněné telefonické rozhovory, které probíhaly v březnu a dubnu 2020 byly nahrány na diktafon, což je podle Miovského (2006) v současné době nejčastěji používaný způsob zachycení kvalitativních dat. Záznam je autentický, protože zachycuje veškeré aspekty mluveného slova.

Poté jsem použila tzv. transkripci, jako metodu zpracování dat pro další analýzu. Všechny audionahrávky jsem převedla do textové podoby, následně jsem provedla kontrolu opakovaným poslechem audiozáznamu a porovnáváním textu. Aby se získaná data z uskutečněných rozhovorů lépe analyzovala, použila jsem tzv. redukci prvního řádu, kterou Miovský (2006) definuje jako odstranění částí rozhovoru, které narušovaly smysluplnost a plynulost, například tzv. vycpávková slova, a části, které nevyjadřovaly žádnou informaci.

Následně jsem analyzovala odpovědi probačních úředníků a hledala odpovědi, které se shodovaly nebo naopak od sebe lišily, abych splnila cíle svého výzkumu. Tato analýza probíhala v dubnu 2020.

6. ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Tato kapitola je věnována analýze a interpretaci nasbíraných dat. Ke sběru těchto dat došlo v březnu a dubnu 2020 pomocí kvalitativních polostrukturovaných rozhovorů s probačními úředníky, kteří mají dlouholeté zkušenosti s agendou trestu domácího vězení.

6.1. Změna trestu domácího vězení s využitím náramků

Při položení této otázky byli všichni dotazovaní probační úředníci jednoznačně toho názoru, že jde o změnu k lepšímu a hned v mnoha ohledech.

Šest respondentů z deseti uvedlo, že největší změnou, kterou zavedení elektronického monitorovacího systému přineslo je skutečnost, že probační úředníci nyní už nemusí jezdit na časté namátkové kontroly, které probíhaly zejména ve večerních a nočních hodinách a o víkendech, což je pro úředníky časově náročné. Náramky elektronického monitoringu tak Probační a mediační službě v tomto ušetřily práci.

„Již nemusíme ve večerních a nočních hodinách absolvovat namátkové kontroly, což je pozitivní z hlediska naší bezpečnosti a ušetřeného času, který můžeme věnovat výchovné práci s klienty.“

Všichni dotazovaní se shodli na tom, že elektronická kontrola pomocí monitoringu je mnohem spolehlivější než namátkové kontroly, protože odsouzený je kontrolovaný neustále, díky čemuž jsou soudy ochotnější ukládat tento alternativní trest. Jeden respondent mluvil i o psychologickém efektu, který nošení náramku na klienty má. Probační a mediační služba má přehled o tom, zda odsouzený trest porušil, popřípadě i kde se nacházel a jak dlouho, mohou ho s touto skutečností pak bezprostředně konfrontovat.

„Na naše klienty, tj. obviněné a odsouzené, má výkon trestu s EMS značný psychologický efekt – jednoduše řečeno si toho s náramkem na noze daleko méně „dovolí“, než je tomu v případě kontroly trestu pouze za pomoci namátkových kontrol.“

Pouze jeden probační úředník uvedl, že jako hlavní změnu vidí vztah ke klientovi, který náramky ovlivnily. Díky monitoringu se odsouzený ve výkonu trestu domácího vězení stává

klientem, který se na středisko dostavuje jednou za měsíc a kontakt s ním už není tak častý a intenzivní, jako tomu bylo dopsud.

Jeden respondent uvedl, že by podle jeho názoru trest domácího vězení měl být ukládán pouze, pokud je odsouzený pod neustálým dohledem pomocí elektronického monitoringu. Bez jeho použití podle něj dochází k častému porušování uložených podmínek, takže by se takovým způsobem vůbec neměl ukládat.

6.2. Výhody a nevýhody

Některé výhody už probační úředníci zmínili při zodpovězení předchozí otázky, protože skoro všechny změny, které pocítují, jsou pozitivní. Při položení otázky, jaké vnímají výhody elektronického monitoringu, všech deset respondentů uvedlo, že největší výhodou EMS je efektivita, kterou monitoring díky neustálé kontrole bezpochyby přináší.

Jeden z respondentů uvedl, že vedle skutečnosti, že je kontrola velice efektivní mu jako největší výhoda připadá, že díky elektronickému monitoringu odsouzených se podmínky pro výkon tohoto trestu stávají stejné po celé České republice a již nemůže docházet k formalismu. Střediska Probační a mediační služby jsou jinak veliká a mají různé počty zaměstnanců i klientů, není tedy neobvyklé, že někde mohly být kontroly častější a jinde méně častější. Zároveň mohly kontroly často probíhat ve stejných dnech či hodinách a mohly se tak stát pro odsouzeného snadněji předvídatelné.

Další výhodou, kterou uvedli dva dotazovaní, je skutečnost, že Probační a mediační služba může argumentovat přesnými údaji o tom, kdy odsouzený trest porušil. Kontrolu ne vždy vykonává probační úředník, který má na starosti případ a tím se komplikovala komunikace, zároveň existovaly případy, kdy odsouzený tvrdil, že v soudem stanovené době místo svého bydliště neopustil. Tyto komplikace spojené s kontrolou díky náramkům monitoringu odpadají.

Vzhledem k tomu, že střediska už nejsou tak zatěžovaná namátkovými kontrolami, disponují probační úředníci pracující s odsouzenými ve výkonu trestu domácího vězení větším množstvím času, který mohou věnovat výchovné práci s klienty či jiným činnostem, které odsouzenému pomohou vést i po uplynutí trestu řádný život. Zároveň je tato možnost kontroly bezpečnější než namátkové kontroly. Tuto výhodu zmínili dva dotazovaní.

„Odpadá nutnost namátkových kontrol, což se odráží ve vyšší bezpečnosti pracovníků a větším množství času na odbornou práci.“

Elektronický monitorovací systém dále přináší ekonomické výhody ve srovnání s trestem odnětí svobody a zároveň pomáhá přetíženému systému vězeňství.

Poslední výhoda, která byla zmíněna, je skutečnost, že náramek neumožňuje pouze sledovat, zda odsouzený setrvává v určenou dobu v místě svého bydliště, ale umožňuje i dálkové testování alkoholu v krvi, v případě, že má vedle trestu domácího vězení uloženou ještě povinnost zdržovat se konzumace alkoholu.

Vzhledem k aktuálním problémům s dodavatelem SuperCom, který nedodal objednaný počet náramků i přes platnou smlouvu, která je uzavřena s Probační a mediační službou, jsem očekávala, že naprostá většina dotazovaných bude na otázku „Jaké vnímáte nevýhody elektronického monitoringu?“ odpovídat v duchu současné problematiky.

Překvapilo mě, že pouze tři dotazovaní reagovali na současnou situaci. Jeden zmínil, že současný stav vnímá jako velkou nevýhodu, ne jenom proto, že se na některých místech musí znovu obnovovat namátkové kontroly, ale protože se kvůli této situaci stává trest domácího vězení pro soudce nedůvěryhodný. Probační a mediační služba velmi usilovala o to, aby byli soudci tomuto alternativnímu trestu otevřenější a skutečnost, že nyní musí úředníci soudce upozorňovat na to, že náramků není dostatek, je bezpochyby krok zpět. Další z respondentů, který aktuální nedostatek zařízení sice označil za nevýhodu, ale zdůraznil, že to je specifikum pouze České republiky. Ačkoli samozřejmě současný nepředvídatelný problém hází na trest domácího vězení především v očích soudců nepříznivé světlo, je důležité nezapomínat, že jde o přechodný stav, který se v blízké době vyřeší.

Pět probačních úředníků mluvilo o technických náležitostech monitoringu, které nemusí vždy fungovat tak, jak mají. Jeden respondent dokonce uvedl: *„Pokud jsou zařízení poruchová, všechny klady tohoto systému se mění v zápory.“* Další uváděli technické výpadky, ke kterým může docházet například z důvodu špatného signálu mezi náramkem, mateřskou stanicí a monitorovacím střediskem. Občas se může stát, že systém ukazuje, že se odsouzený nachází v lokalitě mimo místo své bydliště, i když ve skutečnosti podmínky výkonu trestu dodržuje.

Takové výpadky systému pak samozřejmě práci probačních úředníků ztěžují, místo toho, aby ji zjednodušovaly.

„Samozřejmě je to technická záležitost, takže může docházet k nějakým výpadkům, informace nemusí být zcela přesné z důvodu rušivých skutečností, kdy se signál přerušuje.“

Další nevýhodou, kterou zmínili tři dotazovaní, byla technická zátěž, kterou elektronický monitoring odsouzených představuje pro klienty. Jsou kladeny mnohem vyšší nároky na součinnost klienta, protože si musí ohlídat, aby byl náramek vždy nabitý – někteří klienti si stěžují, že se náramek vybíjí velice často a velkou rychlostí, časté nabíjení pak představuje pro odsouzené velkou zátěž, musí umět pracovat s powerbankou a přiděleným komunikátorem. Jeden z nich ještě mluvil o váze, která může být pro odsouzeného nekomfortní.

Dalším problémem může být skutečnost, že odsouzený nemusí být schopný platit náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení, které v současnosti činí 50 Kč za každý den výkonu.

Jeden dotazovaný jako nevýhodu uvedl skutečnost, že od zavedení monitoringu spolu na jednom případě spolupracují tři lidé, kdy probační úředník má kontakt s klientem, dále se na případu podílí pracovník z EMS, který dále komunikuje a zadává informace do systému a následně v případě figuruje monitorovací centrum, které v případě porušení soudem uložených podmínek kontaktuje příslušné pracovníky. Mezi těmito pracovníky může docházet k napětí a spolupráce může být občas problematická.

Poslední nevýhoda, která při položení mé otázky padla, byla skutečnost, že se vzhledem k velikosti náramku nedá tato metoda kontroly využít u odsouzených, kteří musejí ve svém zaměstnání používat vysokou pracovní obuv.

6.4. Vztah ke klientovi a náplň práce

Když jsem se probačních úředníků ptala, jestli zavedení náramků elektronického monitoringu nějak změnilo jejich vztah ke klientům, očekávala jsem, že většina respondentů bude vnímat určité odosobnění, které s sebou náramky přinesly, protože namísto častých namátkových kontrol vídají nyní klienta pouze na střediscích, a to méně často.

Velmi mě překvapilo, že o nějaké změně ve vztahu ke klientovi mluvili pouze tři dotazovaní z deseti, z čehož pouze dva mluvili o jistém odosobnění, které jsem očekávala.

I přestože dva probační úředníci hovořili o tom, že vztah mezi ním a klientem už není tak intenzivní, jako když za ním pravidelně jezdili na namátkové kontroly, oba zdůraznili, že s klientem jsou samozřejmě nadále v kontaktu, a že nejde o žádnou diametrální změnu.

„Trest domácího vězení je jeden z nejbližších v rámci spolupráce s klientem, protože šetření v rodině je blízké, opravdu se mluví s rodinnými příslušníky... Náramky vlastně jen trochu oddálily naše vztahy.“

Vzhledem k tomu, že trest domácího vězení bývá ukládán až po předjednání, stále dochází k velice intenzivnímu poznání klienta i jeho rodiny. Jedna respondentka uvedla, že pro ni trest domácího vězení představuje určité specifikum, co se týče blízkého vztahu mezi pracovníkem a odsouzeným.

Jeden probační úředník vnímá drobnou změnu ve vztahu ke klientovi v tom smyslu, že nyní je schopný klienta pozitivně ocenit, pokud trest dodržuje nebo naopak ho konfrontovat s tím, že v danou dobu se nenacházel v místě svého bydliště. Toto v době namátkových kontrol nebylo možné.

Jeden respondent hovořil o tom, že nyní častěji řeší s klienty technické záležitosti, ale nemyslí si, že by to změnilo jeho vztah ke klientům.

Dalších sedm jasně uvedlo, že zavedení náramků elektronického monitoringu jejich vztah ke klientům v žádném případě nezměnil. S klienty jsou stále v častém telefonickém a osobním kontaktu. *„Ne, nedovedu si představit, v jakém ohledu by se změnit měl či mohl.“*

Dále jsem se zaměřila na změnu pracovní náplně, kterou přineslo zavedení elektronického monitoringu. Čekala jsem, že se odpovědi budou týkat především skutečnosti, že pracovníci už nemusí jezdit na časté namátkové kontroly, tuto změnu skutečně zmínilo pět probačních úředníků, kteří uvedli, že největší změnu vidí v tom, že už nemají tolik práce v terénu, především po večerech a o víkendech. Místo toho mají nyní více práce se systémem EMS, kde vyhodnocují různé informace týkající se klienta, zároveň mají úředníci více administrativní práce spojené s vedením případu.

Díky tomu mají pracovníci více časových možností, které jim dávají příležitost soustředit se na klientův případ, konkrétně na uložené přiměřené povinnosti, náhradu škody apod. Tuto skutečnost už uvedl jeden pracovník, když jsme rozebírali výhody, které náramky přinesly. *„Máme volné ruce a víc prostoru na práci s nimi.“*

Už při nevýhodách, které pracovníci zmínili, jednou padlo, že probační úředník nyní komunikuje s více subjekty, kvůli čemuž mohou nastávat problémy v rámci komunikace mezi pracovníky. Nyní tuto skutečnost zmínili další dva dotazovaní, kteří ji vnímají jako největší změnu své pracovní náplně. *„Je nutné komunikovat s více subjekty – dříve trest koordinoval pouze vedoucí případu, tedy probační úředník, dnes zde figuruje i operační středisko a oddělení EMS.“*

Další zmíněnou změnou byla skutečnost, že se v obydlí člověka, který by mohl být odsouzen k trestu domácího vězení, musí zjistit, zda je vůbec možné využít elektronický monitorovací systém – zavedená elektřina, dobrý mobilní signál apod.

Ačkoli zavedení náramků podle většiny dotazovaných zjednodušilo práci probačních úředníků, jeden respondent uvedl, že pro něj naopak představují víc práce, protože soudy začaly trest domácího vězení více využívat a kvůli tomu musí vypracovávat více doporučujících či naopak nedoporučujících stanovisek, jinak ale nezaznamenal, že by se styl práce jakkoli změnil.

Další dva respondenti nevnímají žádné zásadní změny týkající se náplně či stylu jejich pracovní činnosti. *„Pokud se nicméně ptáte na změny v agendě trestu domácího vězení, tam si, myslím, nejsou nijak dramatické. Kolegové ve vztahu ke klientům i k orgánům činným v trestním řízení pracují úplně stejně, jen už nemusí tak často na namátkové kontroly a namísto toho vyhodnocují informace ze systému.“*

6.5. Stigmatizace

Mou další otázkou bylo, zda si probační úředníci myslí, že by mohl být náramek pro jejich klienty zdrojem stigmatizace. Tuto otázku jsem zvolila, protože někteří kritici elektronického monitoringu mluví o tom, že nošení náramku může být pro odsouzeného stigmatizující.

Většina dotazovaných (5) jednoznačně uvedla, že si to nemyslí, protože se nesečkali s tím, že by se klienti potýkali s nějakými problémy kvůli samotnému nošení náramku elektronického monitoringu. Zároveň je trest domácího vězení velmi často předjednan a klienti už jsou dopředu seznamováni s tím, co trest obnáší. Zároveň mají možnost nepodepsat písemný slib, bez kterého není možné tento alternativní trest uložit. V případě, že by odsouzený tedy považoval nepřetržité nošení náramku za neúnosné, jednoduše nepodepíše slib. Někteří pracovníci se

naopak setkávají s tím, že se klienti náramkem chlubí svému okolí a prezentují ho jako něco výjimečného s čím se i fotí na sociálních sítích apod.

„Podle mé zkušenosti není – klienti jsou většinou recidivisti, o kterých to okolí ví, takže naopak si z toho dělali svou značku.“

Jeden pracovník sice uvedl, že náramek stigmatizující není, ale zároveň kritizoval zastaralé technologie, které se v současné době používají. Náramek by podle jeho názoru v dnešní době mohl být mnohem menší i lehčí. Tím pádem, by se riziko stigmatizace snížilo na minimum.

Posledním argumentem, kvůli kterému jeden dotazovaný uvedl, že náramek za stigmatizující rozhodně nepovažuje je fakt, že je v každém případě mnohem menším stigmatem než výkon trestu odnětí svobody ve vězení.

Čtyři probační úředníci uvedli, že do jisté míry nošení náramku elektronického monitoringu sice stigmatizující být může – hlavně v letních měsících, kdy je obtížnější ho zakrýt, zvláště ženy v těchto měsících podle zkušeností pracovníků náramek řešily více než muži. Nicméně náramek není nemožné skrýt ani v letních měsících. Oba dotazovaní zároveň zdůraznili, že naprostá většina potencionálních i stávajících klientů by vždy dala přednost nošení náramků před nástupem do vězení.

„Někteří to vnímají tak, že je to opravdu stigmatizuje, stydí se za náramek, skrývají ho, ale pak tu máme klienty, kteří se náramkem chlubí, a dělá jim dobře pozornost okolí. Obecně musím říci, že převažují klienti, kteří jsou za náramek vděční a vnímají náramek jako svoji poslední šanci.“

Jedna respondentka nechtěla na otázku odpovědět, protože se její názor může velice lišit od toho, jaký mají klienti. S žádnými stížnostmi se ale nesečkala.

6.6. Rodinný život odsouzeného

Zaměřila jsem se i na rodinný život odsouzeného, konkrétně na dopady, které má výkon trestu domácího vězení na soužití v rodině.

Šest respondentů bylo názoru, že trest má velmi malé či žádné dopady na rodinný život. Soudy se snaží zohlednit osobní poměry pachatele a rozhodují zpravidla tak, aby rodinný život

byl ovlivněn co nejméně. Pokud jde například o klientku, která se stará o malé děti, je snaha o přizpůsobení časových poměrů tak, aby se o ně mohla řádně starat (jít s nimi na procházku, nakoupit apod.). Hodně klientů na trestu domácího vězení oceňuje právě skutečnost, že jde o trest, který jim umožňuje vést relativně normální život. Mnoho odsouzených k trestu odnětí svobody by z tohoto důvodu také stálo o přeměnu zbytku trestu v domácí vězení.

„Trest domácího vězení, pokud je správně nastaven, by neměl negativně ovlivňovat rodinný ani zaměstnanecký život klienta. Koneckonců je to jeho primární smysl. Určitě tedy nemá ani zdaleka tak destruktivní dopady, jako nepodmíněný trest.“

Jeden ze tří respondentů, který si myslí, že trest domácího vězení má znatelné dopady na rodinný život odsouzeného, mluví o tom, že může být pro rodinu problematické, když je odsouzený najednou i 24 hodin denně doma, přičemž se často musí zdržet konzumace alkoholických nápojů či drog, což může vyvolávat konflikty, protože klient je více podrážděný a rodina nemusí být připravena na jeho abstinenci, obzvláště v případě, že rodinný systém v jisté míře pracoval s tím, že si odsouzený ulevuje pomocí návykových látek.

Toto napětí samozřejmě často vede ke konfliktům, které se někdy vyhroťí do takové míry, že se rodinné vztahy rozpadají. Jeden respondent uvedl, že největším rizikem trestu domácího vězení je domácí násilí.

„Na druhou stranu nutí odsouzeného sdílet čas a prostor s jeho sociálním okolím nad míru, která by všem dotčeným vyhovovala, což může vést (a také často vede) k eskalaci konfliktů atp.“

Dopady, které výkon trestu domácího vězení na rodinný život má, jsou velice individuální a velmi záleží i na situaci, která v rodině panovala před výkonem trestu. V rodinách, které byly již v rámci předběžného šetření podporující a partnerství nebylo problémové, tam zpravidla ani v době výkonu trestu nevznikají další problémy. V případě, že měla rodina problémy již před uležením trestu, je pravděpodobné, že dojde k eskalaci.

Další skutečností, která podle jednoho dotazovaného rodinný život může ovlivňovat, je časté nabíjení náramku, nedostatek volných zásuvek a další problémy spojené s technickým zajištěním monitoringu.

Odsouzený nesmí trávit volný čas s rodinou mimo své obydlí, a to včetně dovolené, což může v některých rodinách mít také dopady na společné soužití. Probační úředník ale zdůrazňuje, že trest domácího vězení je po odnětí svobody nejpřísnějším trestem v českém

právním systému a odsouzený musí jistý diskomfort s tím spojený také pociťovat, jinak by trest pozbyl svého účelu.

Třetí pracovník, který dopady na rodinný život vnímá, také mluvil o skutečnosti, že se nesmí zapomínat na skutečnost, že jde o trest a je tedy logické, že jisté negativní dopady odsouzený pociťovat bude.

Situace se ale odvíjí podle individuálního případu a osobnosti pachatele, je samozřejmě také rozdíl, zda odsouzený žije v rodinném domě se zahradou nebo v malém bytě na sídlišti.

Dále jsem se ptala na to, zda si probační úředníci myslí, že rodinný život ovlivňuje, zda odsouzený nosí náramek elektronického monitoringu či nikoli. Domnívala jsem se, že respondenti budou mluvit o technických problémech či skutečnosti, že už nemusí klienta navštěvovat uprostřed noci, kdy je pravděpodobné, že on i jeho rodina již budou spát.

Šest respondentů ale uvedlo, že nevnímají rozdíl mezi dopady na rodinný život odsouzeného, když odsouzený nosí náramek či nikoli. Náramek klienta nijak zásadně neomezuje a nemusí výrazně změnit své návyky. „*Nemyslím si, že by samotné nošení náramku mělo jakýkoli vliv.*“

Dva probační úředníci mluvili o technických aspektech. V případě, že zařízení nefunguje způsobem, jakým by mělo, může mít nošení náramku na odsouzeného a tím pádem i na jeho rodinu negativní vliv. Další skutečností je časté nabíjení, které může být pro klienta velmi limitující, ale respondent zdůraznil, že ve vězení by musel trpět daleko horší podmínky.

„*To nabíjení je problém, klienti si až tak nestěžují na to, že mají větší výdaje za elektřinu, a další výdaje domácnosti, ale spíš, že musí strpět časté nabíjení.*“

Pouze jeden probační úředník mluvil o větším soukromí a klidu, který díky náramku odsouzený a jeho rodina má. Už není nutné, aby klient v pozdních hodinách vycházel před své obydlí, aby bylo možné zkontrolovat, že se v něm nachází. Tyto kontroly samozřejmě mohly v negativním smyslu ovlivňovat rodinný život. Náramek je v tomto smyslu pro rodinný život odsouzeného velkou výhodou.

Posledním rozdílem, který vnímal jeden dotazovaný, je skutečnost, že nošení náramku elektronického monitoringu nedovoluje odsouzenému porušit trest, aniž by z toho nesl

následky. Tím pádem opravdu tráví veškerý svůj čas v místě svého obydlí a nemůže zajít například k sousedům. Při namátkových kontrolách byla pravděpodobnost, že probační úředníci odhalí porušení trestu relativně nízké. U odsouzených se může objevit tzv. ponorková nemoc, která je častá právě při dlouhých výkonech trestu domácího vězení.

6.7. Délka testu

Jelikož mají všichni probační úředníci, se kterými jsem vedla rozhovory, dlouholeté zkušenosti s agendou trestu domácího vězení, ptala jsem se jich, jakou vnímají ideální délku trestu domácího vězení, popřípadě jestli vnímají nějakou nejvyšší únosnou hranici.

Sedm dotazovaných uvedlo, že nejideálnější jim přijde doba kolem šesti měsíců až jednoho roku. Někteří uváděli tři, osm, devět či deset měsíců, všech sedm se ale shodlo na tom, že do dvanácti měsíců je trest domácího vězení nejefektivnější. Klientů, kteří měli trest v této délce, se vrací minimálně. Několik probačních úředníků zároveň uvedlo, že dvanáct měsíců vnímají jako nejvyšší únosnou hranici.

„Ideální výměru vidím někde okolo 6 měsíců, maximálně pak rok. Cokoli nad to již považuji za neefektivní. Hlavně proto, že trest domácího vězení by z mého pohledu měl fungovat především jako výchovný trest.“

Většina se zároveň shodla, že maximální výměra, ve které lze trest domácího vězení v současnosti uložit (pokud nejde o převedení trestu odnětí svobody, kdy může být dokonce delší, než dva roky) je již pro odsouzeného příliš dlouhá. Jeden respondent se setkal i s klientem, který měl uložený trest na osmáct měsíců, který začínal upřednostňovat vykonání zbytku trestu ve vězení, protože pro něj byl trest domácího vězení v takové délce velice náročný.

Z praxe vyplynulo, že čím delší trest domácího vězení, tím je pravděpodobnější, že v průběhu jeho výkonu dojde k porušení soudem uložených podmínek.

Tři respondenti neuvedli konkrétní dobu, protože je to podle jejich názoru velice individuální záležitost, která se liší klient od klienta, přičemž velice záleží na činu, který spáchal. *„Je třeba přistupovat individuálně ke každému případu, nelze plošně říci, že je nějaká délka obecně ideální či neúnosná.“* Jde samozřejmě i o podmínky, ve kterých odsouzený trest

domácího vězení vykonává, jinak únosné to bude pro pachatele žijícího v malém bytě a jinak pro odsouzeného, který žije v rodinném domě se zahradou.

Jeden probační úředník dokonce uvedl, že v rámci ochrany společnosti by v některých případech bylo dobré, kdyby byl trest i delší než současné dva roky. Další byl zase názoru, že by tento trest mohl sloužit i při spáchání vážnější trestní činnosti, pokud ta spadá do jistého rámce chování, které je možné zastavit trestem domácích vězení namísto pobytu ve vězení, v tomto případě by také tento alternativní trest měl být delší.

6.8. Budoucnost trestu domácích vězení v České republice

Mou poslední otázkou, kterou jsem pokládala probačním úředníkům v rámci mého výzkumu, byla, jakou vnímají budoucnost trestu domácích vězení v České republice.

Pět dotazovaných vidí budoucnost této alternativní sankce spíše nejistou, a to z různých důvodů. Dva jako důvod uvedli současný problém s dodavatelem náramků pro Českou republiku, soudci pravděpodobně nebudou velmi ochotní k ukládání trestu domácích vězení v případě, že bude náramků nedostatek a systém se navrátí k namátkovým kontrolám. V případě, že by byla současná smlouva s dodavatelem SuperCom ukončena, nevypadá budoucnost tohoto trestu o nic lépe. Tento trest funguje v České republice už od roku 2010 a výběrové řízení na vhodného dodavatele trvalo několik let. Vzhledem k aktuální situaci se zároveň tento alternativní trest stává pro soudce nedůvěryhodným.

„Obávám se, že soudy nebudou chtít ukládat tresty domácích vězení bez fungujícího elektronického monitorovacího systému.“

Jeden dotazovaný se naopak obává, aby trest domácích vězení nebyl ukládán příliš často, a to i v nevhodných případech, například pokud pachatel nedisponuje stabilním obydlím a zaměstnáním na základě řádné pracovní smlouvy. Pokud by u velké části uložených trestů nakonec byla nutná přeměna v odnětí svobody či by se zvyšovala tolerance k porušování soudem uložených podmínek, mohlo by dojít k devalvaci tohoto alternativního trestu.

Další dva respondenti uvedli, že si nemyslí, že by byl do budoucna početně silně ukládaným trestem, protože je vhodný jen pro malou část pachatelů, je pro ně zároveň náročný, protože

klade na pachatele vysoké nároky (stabilní obydlí, součinnost apod.) a zároveň je ukládání tohoto trestu i pro soudy procesně a administrativně více náročný než ukládání jiných trestů.

„I přes zavedení elektronického monitorovacího systému bude nadále spíše okrajově ukládaným alternativním trestem, byť s nějakým postupným nárůstem. Rozhodně ho ale nevidím jako „trest budoucnosti“ či univerzální lék na přeplněné věznice.“

Jeden probační úředník uvedl, že ukládání tohoto alternativního trestu bude i v budoucnu setrvalý, nemyslí si, že by došlo k výraznému nárůstu či poklesu v počtu ukládání tohoto trestu.

Zbytek respondentů už trest domácího vězení vidí optimističtěji. Jedna dotazovaná dokonce uvedla, že trest domácího vězení vnímá jako velice efektivní, ať s použitím náramků či bez nich. Další uvedl, že v případě, že bude na soudy kladen větší důraz, aby byl častěji ukládán, má tento trest bezpochyby v České republice budoucnost. Trest má smysl, zvláště pokud se stát potýká s přeplněností věznic, je to zároveň efektivnější než pasivní odsezení trestu ve vězení. Zároveň je nárůst ukládání tohoto trestu celosvětovým trendem, nejde o specifikum naší země, a proto by tento trend měl i u nás pokračovat.

6.9. Shrnutí

Využití elektronického monitorovacího systému trest domácího vězení bezpochyby změnil, toho si jsou vědomi i všichni probační úředníci, kteří se zúčastnili výzkumu. Všichni se shodli na tom, že jde o změnu k lepšímu, protože díky nepřetržité kontrole se trest stává mnohem efektivnějším a důvěryhodnějším pro soudce.

Respondenti mluvili i o dalších výhodách spojené s monitoringem odsouzených – místo namátkových kontrol se mohou nyní věnovat více výchovné činnosti, náramek umožňuje kontrolovat zdržování se alkoholu, vytváří stejné podmínky pro všechny ve výkonu tohoto trestu, probační úředníci mohou argumentovat přesnými daty, trest pomáhá přetíženému vězeňskému systému a je zároveň ekonomičtější. Naopak kritizovali současné problémy s dodavatelem náramků, technické výpadky, vysoké nároky na klienty, spolupráci mnoha lidí na jednom případě a neschopnost klientů platit náklady s výkonem spojené.

Většina dotazovaných si není vědoma, že by elektronický monitoring změnil vztah mezi probačním úředníkem a odsouzeným, kontakt je stále velmi intenzivní, i přestože již nejsou nutné časté namátkové kontroly – to je zároveň i hlavní změna náplně práce, kterou pracovníci pocítují.

Zdrojem stigmatu náramek monitoringu podle většiny respondentů není, se stigmatem, který se váže k trestu odnětí svobody, se to vůbec nedá srovnávat. Zároveň není tak těžké náramek skrýt. Probační úředníci se spíše setkávají s tím, že se z náramku stává klientova přednost.

Dopady na rodinný život odsouzeného jsou velice individuální, nicméně většina dotazovaných si není vědoma velkých dopadů, hodně záleží na rodinné situaci před výkonem trestu, v případě, že byla problematická již předtím, je pravděpodobnější, že dojde k eskalaci konfliktů. Zda odsouzený vykonává trest s náramkem či bez něj, podle většiny vliv na rodinné soužití nemá.

Z praxe se ukázalo, že nejefektivnější je ukládat trest domácího vězení do jednoho roku, čím bývá trest delší, tím je pravděpodobnější, že bude odsouzeným porušen.

Budoucnost této alternativní sankce je v očích probačních úředníků spíše nejistá, nebo nepředpokládají, že bychom se v budoucnu setkali s velkým nárůstem v počtu ukládání tohoto trestu. Rychlé vyřešení současných problémů s dodavatelem je ale bezpochyby klíčové pro další pozitivní vývoj trestu domácího vězení.

ZÁVEŘ

Trest domácího vězení je alternativní sankcí, které v České republice stále chybí pevné postavení mezi jinými tresty. V současné době se potýká s nepředvídatelnými problémy, které je nutné vyřešit. Poté se, doufejme, trest domácího vězení stane častěji používaným a efektivním alternativním trestem, který bude mít i mezi soudci důvěru. Má totiž bezpochyby spoustu výhod oproti trestu odnětí svobody.

V teoretické části jsem shrnula nejdůležitější teoretické poznatky, které se vážou k trestu domácího vězení a v praktické části zkoumala tyto aspekty z pohledu probačních úředníků, kteří dlouhodobě pracují s klienty ve výkonu trestu domácího vězení. Cílem mého výzkumu bylo zjistit, jak se pracovníci dívají na využití elektronického monitorovacího systému a jak změnil jejich práci.

Vzhledem k tomu, že je monitoring odsouzených v českém prostředí záležitostí poměrně novou, určitě by stálo za úvahu podobné empirické šetření zopakovat, až bude monitoring několik let aktivně funkční bez jakýchkoli nepředvídatelných komplikací.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ČADOVÁ, Jitka. *Trest domácího vězení*. In: ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010, s. 149-160. ISBN 9788073677572.
- ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 79/2003. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>
- ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11/2009. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- ČESKO. Zákon č. 330/2011 Sb. ze dne 7. října 2011, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 115/2011. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-330>
- ČESKO. Zákon č. 257/2000 Sb. ze dne 14. července 2000 o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 74/2000. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257>
- ČESKO. Vyhláška č. 456/2009 Sb. ze dne 11. prosince 2009 o kontrole výkonu trestu domácího vězení. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 145/2009. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-456>
- ČESKO. Vyhláška č. 458/2009 Sb. ze dne 11. prosince 2009, kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a využitím elektronického kontrolního systému a způsob jejich úhrady. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 145/2009. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-458>
- DELISI, Matt a Peter J. CONIS. *American Corrections: Theory, Research, Policy, and Practice* [online]. 2. vyd. Burlington: Jones & Bartlett Learning, 2012 [cit. 2020-02-26]. ISBN 978-1-

4496-5238-8.

Dostupné

z:

<https://books.google.cz/books?id=ffWdrqbqIEC&pg=PA228&lpg=PA228&dq=A+Brief+History+of+House+Arrest+and+Electronic+Monitoring&source=bl&ots=fx9sRsCRQ0&sig=ACfU3U1hntqOwCRW1GDfUuSr3SEPb1MjpQ&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwiPI7qA4OnnAhXDuHEKHaopA8MQ6AEwDXoECAkQAQ#v=onepage&q=A%20Brief%20History%20of%20House%20Arrest%20and%20Electronic%20Monitoring&f=false>

Die Österreichische Justiz. *Elektronisch überwachte hausarrest*. In: justiz.gv.at [online]. © 2019 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://www.justiz.gv.at/home/strafvollzug/elektronisch-ueberwachter-hausarrest~2c94848544ac82a60144c0789c900912.de.html>

HÄSSLER, Frank, Holger SCHÜTT a Jerzy POBOCHA. *Überwachung mittels „elektronischer Fußfessel“*. Forensische Psychiatrie, Psychologie, Kriminologie [online]. 2013, 7, 56-61 [cit. 2020-02-24]. ISSN 1862-7080. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11757-012-0191-2#citeas>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073674854.

HLAVÁČOVÁ, Veronika. *Izraelská firma neposlala Česku elektronické náramky záměrně, žádá změnu nákupních podmínek*. In: Irozhlas.cz [online]. 2020 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/elektronicky-naramek-vezni-izrael-firma-supercom_2001141958_tzr

HOPKOVÁ, Denisa. *Sudcom chýbajú úradníci, väzenské náramky za milióny ležia v skladoch*. In: Aktuality.sk [online]. 2019 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://www.aktuality.sk/clanok/660144/naramky-pre-vaeznov-prachniveju-v-skladoch-a-sudcom-chybaju-uradnici-aby-naramky-pridelili/>

HULÁN, Petr. *Trest domácího vězení v novém trestním zákoníku*. In: E-advokacie.cz [online]. 2011, 2011 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.e-advokacie.cz/cs/clanky/trest-domaciho-vezeni-v-novem-trestnim-zakoniku>

HOŘÁK, Jaromír. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo, 2005, roč. 10, č. 12, s. 7-12. ISSN 1211-2860.

KAWAMURA, Gabriele. *Alternative zum Strafvollzug? NK Neue Kriminalpolitik* [online]. 1998, 10(2), 10-11 [cit. 2020-02-24]. ISSN 0934-9200. Dostupné z: <https://www.nomos->

elibrary.de/10.5771/0934-9200-1998-2-10/alternative-zum-strafvollzug-jahrgang-10-1998-heft-2

LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis CZ, 2007. ISBN 9788086920245.

MATOUŠEK, Oldřich. *Mládež a delikvence Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže* [online]. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011 [cit. 2020-02-23]. ISBN 9788026201274. Dostupné z:

<http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzE2Mzk5MzBfX0FO0?sid=00d4546e-a62e-4a7e-9bae-66624180ba48@sdv-sessmgr02&vid=0&format=EB&rid=1>

MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Parole*. In: ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010, s. 102-124. ISBN 9788073677572.

MAYHEW, Stephen. *SuperCom wins \$7M contract for electronic monitoring project in Sweden*. In: Biometricupdate.com [online]. 2019 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.biometricupdate.com/201901/supercom-wins-7m-contract-for-electronic-monitoring-project-in-sweden>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Nejčastěji kladené dotazy*. <https://naramky.justice.cz/> [online]. © 2017 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/nejcasteji-kladene-dotazy>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Co umí náramky pro vězně? Sledují trasu pohybu a měří alkohol od 0,2 promile*. In: Ceska-justice.cz [online]. 2018 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/09/umi-naramky-vezne-sleduji-trasu-pohybu-meri-alkohol-od-02-promile/>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Další uplatnění formy domácího vězení*. In: Naramky.justice.cz [online]. © 2020 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/dalsi-uplatneni-formy-domaciho-vezeni/>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Elektronické náramky jsou v ostrém provozu*. In: Justice.cz [online]. 2018 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://justice.cz/?clanek=elektronicke-naramky-jsou-v-ostrem-provo-1>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Elektronický monitorovací systém v Evropě*. In: Naramky.justice.cz [online]. © 2020 [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/systemy-v-evrope/>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Izraelská firma nedodala elektronické náramky a nereaguje, hrozí omezení monitoringu*. In: Ceska-justice.cz [online]. 2020 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2020/01/izraelska-firma-nedodala-elektronicke-naramky-nereaguje-hrozi-omezeni-monitoringu/>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Obecné informace*. In: Justice.cz [online]. ©2017 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/alternativni-tresty?clanek=obecne-informace>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Slováci předběhli Česko, zavádějí elektronické náramky pro vězně*. In: Justice.cz [online]. 2016 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2016/01/slovaci-predbehli-cesko-zavadeji-elektronicke-naramky-pro-vezne/>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Souhrnný přehled*. Naramky.justice.cz [online]. © 2020 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/souhrnny-prehled/>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Zahraniční zkušenosti s elektronickým monitoringem*. In: Justice.cz [online]. © 2014 [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=6368&d=338780>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Zahraniční zkušenosti s elektronickým monitoringem*. In: Justice.cz [online]. © 2017 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/zahranicni-zkusenosti-s-elektronickym-monitoringem>

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, 2006. ISBN 8024713624.

NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení. In: JELÍNEK, Jiří (ed.). *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2009*, trestněprávní sekce. Praha: Leges, 2009, s. 65-72. ISBN 9788087212219.

NAVRÁTILOVÁ, Jana. *Budoucnost trestu domácího vězení v České republice*. In: STRÉMY, Tomáš. *Restoratívna justícia a alternatívne tresty v aplikačnej praxi: zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie, september 2015* (ed.). Praha: Leges, 2015, s. 41-51. ISBN 9788075021045.

NEUSTART. *Leben ohne Kriminalität. Wir helfen*. [online]. Wien: NEUSTART, 2017. [cit.

2020-02-02]. Dostupné také z:
https://www.neustart.at/at/_files/pdf/hausarrest_angehoerige_2017_0.pdf

PASEKOVÁ, Eva. *Rok náramků pro vězně: Soudy se k nim podle Benešové staví rezervovaně, vazba se jimi nahrazuje těžko*. In: Ceska-justice.cz [online]. 2019 [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/10/rok-naramku-vezne-soudy-se-k-nim-podle-benesove-stavi-rezervovane-vazba-se-jimi-nahrazuje-tezko/>

PETERSILIA, Joan. *National Institute of Justice* [online]. Washington D.C.: U.S. Department od Justice, 1988 [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=s2f8TqSk-j0C&pg=PP3&dq=house+arrest&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjBqK-C5OnnAhUiVBUIHdtHCfkQ6AEISTAD#v=onepage&q=house%20arrest&f=false>

Probační a mediační služba ČR. *Obecně prospěšné práce*. Pmscr.cz [online]. © 2020 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/obecne-prospesne-prace/>

Probační a mediační služba ČR. *PAROLE – podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody*. Pmscr.cz [online]. © 2020 [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/parole-dohled-nad-podminene-propustenymi/>

Probační a mediační služba ČR. *Poslání a cíle Probační a mediační služby*. Pmscr.cz [online]. © 2020 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>

Probační a mediační služba ČR. *Trest domácího vězení*. Pmscr.cz [online]. © 2020 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/trest-domaciho-vezeni/>

Probační a mediační služba ČR. *Trest domácího vězení: Integrace pachatele, participace poškozeného, ochrana společnosti*. Pmscr.cz [online]. © 2018 [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/images/clanky/PMS_letak_cz_A4_TDV.pdf

SCHLÖMER, Uwe. *Der elektronisch überwachte Hausarrest: eine Untersuchung der ausländischen Erfahrungen und der Anwendbarkeit in der Bundesrepublik Deutschland*. Frankfurt am Main: Lang, 1998. ISBN 3631334958.

Seznam zprávy. *Firma nedodala elektronické náramky, domácí vězně budou asi hlídat úředníci*. In: Seznamzpravy.cz [online]. 2020 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/firma-nedodala-elektronicke-naramky-kontrola-domacich-veznu-je-v-ohrozeni-86326>

SOTOLÁŘ, Alexander. *Alternativní řešení trestních věcí*. Praha: CH Beck, 2000. ISBN 8071793507.

STRÉMY, Tomáš. *Alternatívne tresty*. Bratislava: CH Beck, 2018. ISBN 9788089603565.

A: STRÉMY, Tomáš. *Restoratívna justícia a alternatívne tresty v aplikačnej praxi: zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie, september 2015* (ed.). Praha: Leges, 2015. ISBN 9788075021045.

B: STRÉMY, Tomáš. *Restoratívna justícia*. Praha: Leges, 2015. ISBN 9788075020758.

SuperCom Ltd., *SuperCom Launches National Electronic Monitoring Project in Estonia*. In: Prnewswire.com [online]. 2019 [cit. 2020-03-03]. Dostupné z: <https://www.biometricupdate.com/201901/supercom-wins-7m-contract-for-electronic-monitoring-project-in-sweden>

ŠÁMAL, Pavel. *Peněžité tresty z pohledu soudní praxe aneb jak zvýšit jejich ukládání*. In: Právníprostor.cz [online]. 2018 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/penezite-tresty-z-pohledu-soudni-praxe-aneb-jak-zvysit-jejich-ukladani>

ŠČERBA, Filip. *Právní úprava nových alternativních trestů*. In: JELÍNEK, Jiří (ed.). *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konfererence Olomoucké právnické dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. Praha: Leges, 2009, s. 58-65. ISBN 9788087212219.

ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2014. ISBN 9788087576939.

ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů* (eds.). Praha: Portál, 2010. ISBN 9788073677572.

STOČESOVÁ, Simona a kol. *Reforma trestního práva po prvním roce účinnosti nového trestního zákoníku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 9788073803605.

TALANDOVÁ, Jaroslava. *Obecně prospěšné práce*. In: ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010, s. 89-102. ISBN 9788073677572.

VAN ZYL SMIT, Dirk. *Příručka základních principů a slibné praxe v oblasti alternativních opatření k uvěznění* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010 [cit. 2020-02-24]. ISBN 978-80-7338-093-9. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/368.pdf>

ZDRAŽILOVÁ, Petra. *Plní výkon trestu odnětí svobody již „pouze“ funkci ochrany společnosti?* Sociální práce / Sociálna práca [online]. 2012, 2, 50-53 [cit. 2020-02-23]. ISSN 1805-885X. Dostupné z: <http://www.socialniproce.cz/zpravy.php?oblast=2&clanek=406>

ŽATECKÁ, Eva. *Postavení a úkoly Probační a mediační služby*. Ostrava: KEY Publishing, 2007. ISBN 9788087071557